

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

[נה]

(כט, יב) וּבְחֻמְשָׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכֶם
כָּל מִלְאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגְתֶּם חַג לַה' שְׁבַעַת יָמִים:

מדוע לא כתוב בסוכות החדש הזה, וביום כיפור כתוב הזה, וכן בפרשת אמור
בסוכות כתוב הזה

(כט, יב) ובחמשה עשר יום לחודש השביעי. לא כתב הזה כמו
באמור (ויקרא כג, לד)¹. נראה, דמרמז לדין המבואר ברמב"ם

דהנה לפני כן כתוב ראש השנה ויום כיפור בחודש הזה, אבל יתכן שסוכות
לא יהיה בתאריך של החודש הזה, שאם יבואו עדים לאחר יום כיפור,
ויקדשוהו מיום שלושים, נמצא שחמשה עשר בתשרי שהוא חג הסוכות,
יהיה לפי החודש החדש בתאריך של ארבעה עשר בחודש שמנו עד עכשיו,
אם כן אין זה אותו החודש שהיה בו ראש השנה ויום כיפור, לכן לא כתוב
הזה על חג הסוכות.

ואם תאמר, אם כן מדוע על יום כיפור כתוב כאן (פסוק ז) "וּבְעֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה", והרי יתכן שיבואו עדים לפני יום כיפור, ולא יהיה אותו
החודש שהיה ראש השנה, דלפי מנין של החודש שאלול מעובר, הרי שיום
העשירי הוא יום אחד עשר לפי המנין שמונין מיום שלושים.

אבל באמת יש כאן דבר נפלא מאוד, דהנה יש להקשות טובא על מה שכתב
הרמב"ם (שם) שאם באו עדים לפני חצי חודש תשרי מקבלים אותם כדי
לתקן המועדות, והרי תקנה זו היא קלקלה גדולה, שהרי קידוש החודש הוא
לא מכאן ולהבא אלא למפרע, ובשלמא ראש השנה נהגו שני ימים, אבל יום
כיפור נהגו יום אחד לפי התאריך האחר, ואם נקדש את החודש לאחר יום
כיפור, נקלקל לכולם את יום הכיפור, דנמצא שלא התענו כלל ביום כיפור,
ה' ירחם, ואיך נבוא במזיד לקלקל את יום כיפור, בודאי ראוי להניח את
החודש כמו שהוא, שהרי על פי תורה כח ביד בית דין לקדש או שלא לקדש.
ואם הרמב"ם היה כותב, שאם באו כמה ימים בתשרי מקדשין, הוי אמינא
דהכונה שבאו לפני יום כיפור, אבל כיון שדקדק הרמב"ם וכתב "אבל אם
באו העדים בניסן ותשרי קודם חצי חודש מקבלין עדותן", מוכח, שאפילו
באו לאחר יום כיפורים מקדשין למפרע. והוא פלא גדול מאוד.

אבל הביאור בזה ביאר רבינו באור שמח (שם, הלכה יא) דמבואר בירושלמי
ובש"ס דילן שבמקום שלא היו השלוחין מגיעים, לא היו עושים שני יום
כיפור, אלא רק יום אחד, והיו עושים זאת לפי חשבון שלא עברו את אלול,
כיון שברובא דרובא של השנים אלול אינו מעובר, לפיכך בכל הגולה ובכל
ארץ ישראל במקומות הרחוקים שלא הגיעו השלוחין, עשו את יום כיפור

פרשת חג הסוכות

במדבר כט, יב - לט

פסקאות: נה - סז

¹ [נה] (כט, יב) וּבְחֻמְשָׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכֶם
כָּל מִלְאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגְתֶּם חַג לַה' שְׁבַעַת יָמִים" ע"כ. ויש לדקדק,
מדוע בפרשת אמור כתוב "הזה", דכתיב (ויקרא כג, לד) "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחֻמְשָׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסְּפֹת שְׁבַעַת יָמִים
לֵה'".

והביאור בזה, דהנה כתב הרמב"ם (קידוש החודש ג, טו-יח) שאם לא באו
עדים בתחלת החודש, ועיברו בית דין את החודש הקודם, וקידשו את
החודש החדש לאחר יום עיבור של החודש הקודם, ולאחר כמה ימים הגיעו
עדים מרחוק להעיד שנראה הלבנה בזמנו, שהוא ליל שלושים, ואם נקבל
עדותן נמצא שיש לשנות את זמני החודש הזה, שהרי מנו את החודש לפי
תאריך שהחודש הקודם מעובר, ונמצא שאם נקדש את החודש ביום
שלושים, הרי שמה שאנו מונים היום תאריך עשירי בחודש בגלל שהחודש
הקודם מעובר, יהיה באמת עכשיו אחד עשר בחודש, כיון שקדשנו את
החודש יום קודם, ונחלקו בזה החכמים, האם ראוי לקבל את העדים הללו.
יש אומרים שאין לקבל עדותן אלא בדוחק גדול, ואם ראו החכמים צורך
לעבר את החודש הקודם, אז לא מקדשין את החודש בזמנו, אבל יש אומרים
שלעולם מקבלים את עדותן בלא דוחק כלל, ואפילו הוצרכו לעבר את
החודש הקודם אין מעברין, כיון שבאו עדים, ועל זה כתב הרמב"ם, דאלו
שסוברים שאין לקבל את העדים אין זה אלא כאשר אין נפקא מינא בקבלת
העדים לענין המועדים, כגון שלא באו בחודש תשרי וניסן, שאין המועדים
תלויים בהם, [ושבועות בחודש סיון אין תלוי בקידוש החודש, אלא בספירה
מניסן], וכן אם באו בחודש ניסן ותשרי לאחר שעברו הרגלים, אז אמרו
שאיין לקבל אותם כיון שאין בזה כל נפקא מינא, אבל הכל מודים שאם באו
עדים בחודש ניסן ותשרי לפני המועדים, שאז חלות המועדים תלויים בהם,
בודאי הכל מודים שיש לקבל את העדים ומבטלים את העיבור של החודש
הקודם, ומניין לחודש הזה מיום שלושים של החודש שעבר.

ועל פי זה יש לומר, דזה מרמז הכתוב כאן, דלא כתב "חודש השביעי הזה",

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

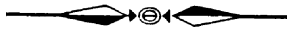
[נו]

(כט, יב) וּבְחַמְשָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכֶם
כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגְתֶּם חַג לַה' שְׁבַעַת יָמִים:

הטעם שלא כתוב בסוכות תשבו שבעה ימים, כמו שכתוב בכל החגים מצוות החג

(כט, יב) וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים³. לא כתב כאן בסוכות
תשבו, כמו שכתב מצות יאכל (כח, יז) בפסח, ובראש השנה
(פסוק א) יום תרועה יהיה לכם, משום דבחג היו צריכים כולם

ואע"פ שבזה מקלקלין את יום כיפור, אינו קלקול גדול, כיון
שבאלו הכי בכל מקום שלא היו שלוחין מגיעים - והוא רוב
העולם - עשוהו לפי חשבון שאלול לא מעובר, כרוב שנים, לכן
ביום כיפור כתוב "הזה", ללמד, שאפילו שבאו לאחר יום כיפור,
מקדשין את החודש למפרע.

[נו]

³ [נו] (כט, יב) "וּבְחַמְשָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכֶם כָּל
מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגְתֶּם חַג לַה' שְׁבַעַת יָמִים" ע"כ. ויש לדקדק,
דבכל המועדים כאן, אף על פי שבעיקר בא הכתוב לחייב קרבנות המוספים,
מכל מקום כתוב בקצרה את עיקר מצוות החג, בפסח כתוב (כח, יז)
"וּבְחַמְשָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג שְׁבַעַת יָמִים מִצּוֹת יֶאֱכֹל", בשבועות
כתוב (כח, כו) "וּבְיוֹם הַבְּפוּרִים הַהֵן מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה' בְּשֶׁבַעֲתֵיכֶם
מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ" ע"כ, בראש השנה כתוב
(כט, א) "וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכֶם כָּל מְלֶאכֶת
עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לְכֶם", ביום כיפור כתוב (כט, ז) "וּבְעֶשְׂרֵי
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל מְלֶאכֶת
לֹא תַעֲשׂוּ" ע"כ, אבל בסוכות לא כתוב בסוכות תשבו שבעה ימים.

ונראה הטעם בזה, משום שבחג היו צריכים כולם להראות פני ה' בשילה או
בבית העולמים, וכאשר עולים כולם, אז פטורים מסוכה מדין הולכי דרכים
(סוכה כו, א), ואם יעשו סוכה בדרכים יהיו מצטערין ממנה, שהרי אי אפשר
לעשות סוכה כראוי, ומצטער פטור מן הסוכה (שם), לכן לא הזכיר הכתוב
מצות סוכה.

בסוף פרק ג מקידוש החודש (הלכה יח), שאם באו עדים מרחוק,
שנראה החדש בליל שלושים, קודם חצי החודש מקבלים עדותו,
וחוזרים ומונים לאותו החודש מיום שלושים, אבל אחר חצי
החודש מניחין מעובר כשהיה, ומונין מיום שלושים ואחד. לכן,
קודם חג הסוכות, יתכן להיות, כי קודם יום החמשה עשר קבלו
עדים שנראה בזמנו, וחוזרים ומונין מיום שלושים, ונמצא יום
הט"ו אינו לחודש הזה שעשו ראש השנה ויום הכיפורים,
[והטעם עיין בספר אור שמח (קידוש החודש ג, יא)], רק ליום
שלושים, ודו"ק².

לפי חשבון שאלול אינו מעובר, נמצא דבשנה זו שלא הגיעו עדים ביום
שלושים, ובית דין עיבר את אלו, ושלח שלוחין שאלול מעובר, וראש
חודש תשרי ביום שלושים ואחד, שבאופן זה איירי הרמב"ם, נחלקו כלל
ישראל, דאלו שהגיעו אליהם השלוחים להודיע שעברו את אלו, עשו יום
כיפור ביום העשירי לאלול מעובר, ואלו שבגולה והרחוקים בארץ ישראל
עשו יום קודם לכן באונס, כך שבלאו הכי התקלקלו ביום כיפור, לכן עדיף
לבית דין לקדש את החודש מיום שלושים כשבאו העדים, ולבטל את עיבור
חודש אלו, ולקדש את חודש תשרי למפרע מיום קודם לכן, ובזה נתקן
תיקון גדול, שכל הגולה, ורוב ישראל הרחוקים, התברר שעשו יום כיפור
בזמנו. ואף על פי שבזה אנו מקלקלין את הקרובים שעשו יום כיפור לפי
השלוחין ביום מאוחר יותר.

וכל זה מרומז בתורה הקדושה, דלכן ביום כיפור כתוב "הזה", ורק בסוכות
לא כתוב הזה, ללמד שאפילו באו העדים לאחר יום כיפור, ועשו יום כיפור
בחודש "הזה" של ראש השנה, גם כן יש לקדש את החודש לאחר יום כיפור
לפני סוכות, אפילו שבזה אנו מקלקלים את יום כיפור שעשוהו בחודש
"הזה", מהטעם המבואר. [א.ה. ואל תתמה איך נכניס את כל זה בדברי
רבינו, דללא ספק נתכון לזה, שמדקדק לכתוב שעשו כבר את יום כיפור,
ומציין לעיין באור שמח, הטעם בזה שמקדשין את החודש ומקלקלין את
יום הכיפור. וזכה רבינו שסוד ה' ליראין].

² **תמצית דבריו: הטעם שלא כתוב בסוכות החודש הזה, וביום
כיפור כתוב הזה, וכן בפרשת אמור בסוכות כתוב הזה, כיון שכתב
הרמב"ם, שאם לא באו עדים, ועברו את החודש הקודם, ומנו
ראש חודש אחריו, ולאחר זמן באו עדים, אם באו לפני סוכות,
מקבלין עדותן ומקדשין למפרע את החודש, ונמצא שסוכות
עשוהו בחודש אחר מהזמנים שעשו ראש השנה ויום כיפור,**

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

דוחה שבת, כן נראה דהדיוק מדלא כתב בסוכות תשבו גביה כמו
בפרשת אמור (ויקרא כג, מב). ודו"ק⁶.

[נח]

(כט, יד-טז) - (יד) ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרונים
לפר האחד לשלשה עשר פרים שני עשרונים לאיל האחד לשני
האילים: (טו) ועשרון עשרון לפבש האחד לארבעה עשר פבשים:
(טז) ושעיר עזים אחד חטאת מלבד עלת התמיד מנחתה ונספה:

לומר, דבא ללמד שקרבן חגיגה אינו דוחה שבת, לכן "החג" היינו קרבן
חגיגה אינו אלא שבעת ימים, שמתוך שמונה ימים יש יום אחד שבת לפחות.
וכך דרשו חז"ל בפסחים (ע, ב) וז"ל "ורבנן, מאי טעמא לא דחי שבת, הא
ודאי קרבן ציבור הוא - אמר רבי אילעא משום רבי יהודה בן ספרא: אמר
קרא וחגתם אתו חג לה' שבעת ימים בשנה. שבעה, שמונה הוו, אלא מכאן
לחגיגה שאינה דוחה את השבת. כי אתא רבין אמר: אמרתי לפני רבותי:
פעמים שאי אתה מוצא אלא ששה, כגון שחל יום טוב הראשון של חג
בשבת. אמר אביי: אבין תכלא לימא כי הא מילתא, שמנה - לא משכחת לה
כלל. שבעה - איתא ברוב שנים" ע"כ.

ובזה יתיישב עוד דבר, דלכאורה קשה, מנין לחז"ל ללמוד שחגיגה אינה
דוחה שבת מדכתיב שבעה ימים, הא הכתוב איירי רק בחג הסוכות, ולכן
כתוב שבעה ימים, ולאחר חג הסוכות כתוב (כט, לה) "פיוס השמיני עֲצַרְתָּ
תְּהִיָּה לָכֶם פֶּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ", אבל לאור המבואר אתי שפיר,
דהיה קשה לחז"ל, מדוע לא כתוב בסוכות תשבו כבשאר החגים, אלא שמע
מינא דכולל גם שמיני עצרת, אם כן מדוע כתוב רק שבעה ימים, אלא מכאן
דבא ללמד שקרבן חגיגה אינו דוחה את השבת. ומבואר הכל בסייעתא
דשמיא.

⁶ תמצית דבריו: עוד טעם מדוע לא כתוב בסוכות תשבו שבעה
ימים, כיון דחג זה כולל שמיני עצרת, ובשמיני עצרת פטורים
מסוכה.

[נח]

להראות לפני ה' בשילה או בבית העולמים, וכי יעלו כולם, אז
פטורים מדין הולכי דרכים, ומשום מצטער, ופטורים מסוכה,
לכן לא הזכיר זה. ואולי מכאן שמכו חכמים לזה. ויעויין רמב"ן
על הפסוק (ויקרא כג, מב) דכל האזרח בישראל, דברי נועם⁴.

[נז - המשך]

עוד טעם מדוע לא כתוב בסוכות תשבו

ועוד⁵ יתכן, דמשום הכי לא כתוב בסוכות תשבו, משום שכולל
בזה גם שמיני עצרת, שאין בו מצות סוכה, ואי דאם כן היה לו
לאמר שמונה ימים, מזה למד בפסחים דף ע, ב דחגיגה אינה

ואולי מכאן שמכו חכמים לדין זה שהולכי דרכים ומצטער פטורין מן
הסוכה. והרמב"ן נתן מקור אחר למה שאמרו חכמים שהולכי דרכים
פטורים מן הסוכה, דכתב, שיש לרדק מה הוא הלשון אזרח שכתבה תורה
(ויקרא כג, מב) "פֶּל הָאֲזָרַח בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבוּ בַסֹּכֹת", וכתב וז"ל "ויתכן
שיאמר כל אשר כאזרח רענן בביתו, להוציא מפרשי ימים והולכי על דרך"
עכ"ל הרמב"ן. [א. ה. אבל יש לרדק, מדוע לא כתוב לקחת לולב. ויש
לומר, דכיון שאינו מצוה שבעה ימים רק ביום הראשון, מה שאין כן מצה
וסוכה, אף על פי שאין חובה לשבעה ימים, אבל אסור לאכול חמץ או חוץ
לסוכה שבעה ימים]. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁴ תמצית דבריו: הטעם שלא כתוב בסוכות תשבו שבעה ימים,
כמו שכתוב בכל החגים מצוות החג. כיון שהולכי דרכים
ומצטערין פטורין מהסוכה, וכיון שיש מצוה להראות פני ה',
רובם פטורים מסוכה, שבאים כולם לרגל, והם הולכי דרכים
ומצטערין.

[נז]

⁵ [נז - המשך] עוד יתכן לתת טעם, מדוע לא כתוב בסוכות תשבו שבעת
ימים, כיון דחג הסוכה הכתוב כאן, כולל גם שמיני עצרת, שהרי לא כתוב
על יום השמיני שהוא חג בפני עצמו, אלא כוללו כאן כמו שאר ימי החג,
ורק כתוב וביום השמיני. וכיון שחג זה כולל גם שמיני עצרת, ובשמיני
עצרת לא יושבים בסוכה, לכן לא כתוב בסוכות תשבו.
ואם תאמר, אם כן מדוע לא כתוב "וחגותם אותו חג לה' שמונה ימים", יש

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

הטעם שביום הראשון לא כתוב נסכים ומשפט

(כט, יד-טז) ומנחתם כו' מלבד עולת כו' ונסכה⁷. הנה לא נזכר נסכים ביום ראשון. נראה דמרמז, דלמספר רב כזה, אם יחסרו נסכים, אז אינן מעכבים הקרבן, ומביא הקרבנות בלא נסכים. ואמינא דבר חדש מאוד, דבכל התורה חטאת קודם לעולה (זבחים מט, א), לבד בחג הסוכות, דיליף בזבחים צ, ב דכתיב כמשפט עולה קודם לחטאת, וזה דוקא כשבא עולה עם הנסכים, אז

העולה קודם לחטאת, דאם מנחות ונסכים באין להעולה כמשפט, אז משפט החטאת שאינה טעונה נסכים, מאוחר לעולה כסדר הכתוב בתורה, אבל אם אין נסכים להקריב, אז החטאת קודם לעולה כמו בכל התורה, לכן רמזה תורה ביום ראשון שלא כתבה כמשפט, שלא הזכירה נסכים, משום דבבאין בלא נסכים, החטאת קודם. ודו"ק⁸.

כוונת רבינו כמו שפירשתי.

ועל פי זה יתיישב מדוע לא כתוב ביום הראשון משפט, דהנה תנן בזבחים (פט, א) דקרבן חטאת קודם לקרבן עולה, ואף על פי כן להלן (זבחים צ, ב) תניא דבחג הסוכות יש להקריב העולה לפני החטאת, והטעם אמרו בגמ', דכתיב בסוכות "כמשפט", לעכב, שיקריבו כסדר הזה שעולה כתובה לפני חטאת בכל הימים. ועל פי זה יש לומר, דזה שמקדים עולה לחטאת בסוכות, הוא רק כאשר מקריב נסכים עם העולה, אז מקדים העלה לחטאת דבאו נסכים עם העולה כמשפט, אבל כאשר אין נסכים להקריב עם העולה, אז חטאת קודמת לעולה כמו בכל התורה, לכן לא כתבה תורה ביום הראשון משפט, דכיון שכאן ביום הראשון חידשה תורה שאין נסכים מעכבין את הקרבן, ואם כן מקריב עולה בלא נסכים, לכן לא כתבה תורה משפט, ללמד עוד דין, שאם עולה של חג קריבה בלא נסכים, מקדים החטאת, דלשון משפט משמע להקריב כסדר הכתוב, עולה קודם, אלא מקריב בלא משפט, בלא הסדר הזה, אלא כסדר התורה שחטאת קודמת, ומיושב כל הדקדוקים כסייעתא דשמיא.

⁸ תמצית דבריו: הטעם שביום הראשון לא כתוב נסכים ומשפט, שרמזה תורה, שאפילו קרבן ציבור לא מעכב נסכים, ורמזה ביום זה, שהוא מרובה מכל המועדים בקרבנות, ויותר מצוי שלא יהיה להם די נסכים. ולכן לא כתוב משפט, דמלשון משפט הכתוב בשאר הימים למדו חז"ל שבחג הסוכות מקריבין עולה לפני חטאת, דלשון משפט משמע שמעכב הסדר הכתוב בפרשה, וזה דוקא כשמקריב עולה עם נסכים, אבל אם מקריב עולה בלא נסכים, יש להקדים את החטאת, לכן ביום הראשון שרמזה תורה שלא מקריב נסכים, לא כתבה משפט, ללמד, שגם על זה, שאם לא מקריב נסכים, יש להקדים חטאת לעולה כמו בכל התורה.

⁷ [נח] (כט, יד-טז) "וּמִנְחָתָם סֶלֶת בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן שְׁלֵשָׁה עֶשְׂרִים לֶפֶר הָאֶחָד לְשֵׁלֶשֶׁה עֶשְׂרִים שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל הָאֶחָד לְשְׁנֵי הָאֵילִם: (טז) וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן לֶכְבֶּשֶׁת הָאֶחָד לְאַרְבָּעָה עֶשְׂרִים: (טז) וְשְׁעִיר עִזִּים אֶחָד חֹטֵאת מְלֻבָּד עֹלֹת הַתְּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ" ע"כ. ויש לדקדק: א. מדוע לא כתוב נסכים במוספי חג ביום הראשון, ובכל הימים כתוב. ב. מדוע לא כתוב כמשפט כמו שכתוב בכל הימים, דכתיב "וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם לֶפְרִים לְאֵילִם וְלֶכְבֶּשֶׁתִּים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט".

ונראה דבא הכתוב לרמז שנסכים אינם מעכבים את קרבן הציבור, דהנה איתא בתוספתא (זבחים ה, א) "אדם מביא זבחו היום ונסכיו לאחר עשרים יום", וכן איתא במנחות (טו, ב), ובקרבן ציבור הוא חידוש יותר גדול, דכתבו התוס' (ראש השנה ל, ב ד"ה נתקלקלו) דכיון שקרבן ציבור חייב שירה [דלא כקרבן יחיד], ואין שירה אלא על היין, ודוקא על נסכים שבאים עם הקרבן, לכן לכתחלה אסור להקריב קרבן ציבור בלא נסכים הבאים עמו, והוא אמינא, דהנסכים מעכבין את הקרבן, לכן רמזה תורה כאן דנסכים אינם מעכבים את הקרבן אפילו הוא קרבן ציבור. והטעם שכתבה זאת תורה ביום הראשון של חג הסוכות, דאז יש הרבה קרבנות ומספר רב כזה, יתכן יותר שלא יהיה להם מספיק נסכים, לכן ביום הראשון שיש הכי הרבה קרבנות מכל החגים, כתבה תורה רמז זה שנסכים אינם מעכבים אפילו קרבן ציבור, אבל הוא הדין בכל קרבנות ציבור.

[א. ה. אף על פי שמלשון רבינו משמע שדוקא ביום הראשון של סוכות לא מעכבין הנסכים, כי יש ריבוי של קרבנות, ובשאר ימים ובשאר מועדים הנסכים מעכבים, מכל מקום צריך לפרש לשונו כמו שכתבתי, כיון שברמב"ם מפורש שאין מעכבין, וז"ל (מעשה הקרבנות ב, יב) "ולא הנסכים מעכבין את הזבח, אלא מביא אדם קרבנו היום ונסכיו אחר עשרה ימים, אחד יחיד ואחד צבור" עכ"ל, ואפילו התוס' (שם) כתבו דרק לכתחלה יש להביא נסכים עם הזבח בקרבן ציבור, כדי שלא להפסיד את השיר, אבל לא מצאנו מי שיאמר שנסכים מעכבים קרבן ציבור, לכן בהכרח לפרש

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

[נט - המשך]

הטעם שעדיף חטאת בלא נסכים מעולה בלא נסכים

ומנחתם⁹. ופוק חזי גבי יולדת, שאם אין לה די ידה להביא נסכים לכבשה עולה, מביאה עוף (ספרא תזריע, פרשה א פרק ד אות א, רמב"ם שגגות י, ב), אף על פי שעוף אין לו נסכים, בכל זאת, כיון שלכבשה אין נסכים, עדיף טפי בן עוף שאין צריך נסכים, שקרבן בלא נסכים אינו מהודר, ולכן אמר רבי שמעון בהתכלת (מנחות מד, ב), דעדיף טפי אחד עם נסכים, ממרובים בלא נסכים, יעויין שם, לכן כאן, אם העולה בלא נסכים, אז החטאת קודם. ודו"ק¹⁰.

[ס]

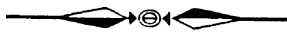
(כט, טו) ועשרון עשרון לפיכך האחד לארבעה עשר פבשים:

מדוע נקוד על עשרון קמא של חג הסוכות, ולא על המועדים הכתובים לפני כן

(כט, טו) ועשרון עשרון לכבש האחד¹¹. נקוד וא"ו דועשרון קמא, ודריש הגמ' (מנחות) פרק שתי מדות דף פז, ב שלא ימדוד בשל שלש לפר ושל שנים לאיל. וצריך עיון, דלמה נקטיה קרא גבי חג הסוכות ולא נקטיה לעיל בראש חודש, ועצרת ופסח. והנראה

לו נסכים ואין מביא נסכים, גרע טפי מקרבן שאין דינו להביא נסכים, לפיכך עדיף שתביא עוף שאין דינו להביא נסכים משתביא כבש בלא נסכים. ומטעם זה אמר רבי שמעון במנחות (מד, ב) שאם אין אפשרות להביא את כל הקרבנות עם נסכים, שחסר להם נסכים, עדיף להביא מעט עם נסכים מאשר רבים בלי נסכים. והטעם בזה, שקרבן בלא נסכים אינו מהודר. ואף על פי שאין הלכה כרבי שמעון בזה, מכל מקום, מוכח שקרבן בלא נסכים אינו מהודר. ומטעם זה, כשאין מביאין נסכים למוספי החג, כיון שהעולה אינה מהודרת, יש להקדים החטאת לעולה אף על פי שגם לחטאת אין נסכים.

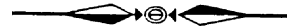
¹⁰ תמצית דבריו: הטעם שעדיף חטאת בלא נסכים מעולה בלא נסכים, כיון שקרבן שחייב בנסכים, ואין מביא עמו נסכים, אינו מהודר, יותר מאשר קרבן שאינו חייב בנסכים. וראיה מיולדת, שכשידה משגת להביא כבש לעולה, אבל אין ידה משגת להביא גם נסכים, מביאה עולת העוף, אף על פי שעוף אין לו נסכים.

[ס]

¹¹ [ס] (כט, טו) ועשרון עשרון לפיכך האחד לארבעה עשר פבשים" ע"כ הוא"ו השנית של "ועשרון" קמא, נקוד עליו, ודרשו מזה בגמ' מנחות (פז, ב) דבא הכתוב ללמד שלא ימדוד במדה של שלוש עשרונות לפר, ובמדה של שני עשרונות לאיל, אלא ימדוד בעשרון שלוש פעמים לפר, ושני פעמים לאיל, וזה נלמד מהנקוד של עשרון, שימדוד רק בעשרון עשרון.

אבל יש לתמוה, והא הא קרא דעשרון עשרון כתוב כבר לעיל בראשי חדשים (כח, יג) ובחג הפסח (כח, כא) ובעצרת (כח, כט), ומדוע לא כתבה

[נט - המשך]

⁹ [נט - המשך] אבל באמת יש לדקדק בזה, דהרי קרבן חטאת אין לו נסכים, אם כן מדוע מקדימים חטאת לעולה שאין לה נסכים, והרי לחטאת גם אין לה נסכים, ואם ראוי להקדים עולה לחטאת, מדוע בגלל חסרון נסכים נקדים לחטאת, והרי גם לחטאת אין נסכים. אבל הביאור בזה, דעדיף טפי חטאת בלא נסכים מעולה בלי נסכים, דחטאת אין דינה להביא נסכים, ואין בקרבן, אבל עולה שדינה להביא נסכים, אם מביא בלא נסכים גרע טפי, ואין הקרבן מהודר.

ויש להביא ראיה שקרבן שחייב נסכים ובא בלא נסכים גרע טפי מקרבן שאין חייב בו נסכים, דהנה יולדת חייבת להביא כבש לעולה, ואם אין ידה משגת להביא כבש מביאה עולת העוף תחת כבש לעולה. ואיחא בספרא (תזריע פרשה א פרק ד אות א) וז"ל "יש לה שה ואין לה צורכין, מגין שתביא קרבן עני, תלמוד לומר (ויקרא יב, ח) די שה" ע"כ. ופירש בקרבן אהרן "לא היה לו צרכיו. צרכי הקרבן, והם מנחת נסכיו דמייתי בהדי עולה: ת"ל די שה. דמלת די יתר, ולזה פירש אותו, מה שיש בו די להקריב השה, שהם הדברים הנצרכים אליו והם הנסכים". עכ"ל. וכן פסק הרמב"ם (שגגות י, ב) וז"ל "ואם אין ידה משגת הרי קרבנה יורד ומביאה שתי תורים או שני בני יונה אחד עולה ואחד חטאת, אפילו היתה ידה משגת לשה ואינה משגת לנסכיו מביאה קרבן עני" עכ"ל.

ולכאורה יש לתמוה, מה הרווחנו שתביא עולת העוף, והרי עוף אין לו נסכים, וידה משגת להביא כבש, ורק נסכים אין ידה משגת, אם כן טפי עדיף כבש בלא נסכים מעוף בלא נסכים, אלא שמע מינא שקרבן שצריך להביא

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

עשרונות שיכולין להיבלל זה בזה רק בחג הסוכות, קא משמע לן דאין מודדין באיפה רק בעשרונות, אף על גב דאיכא טרחה מרובה. ודו"ק¹².

[סא]

(כט, יז – יט) וַיִּזְכֹּר ה' שְׁנֵי פְרִים בְּיָד בְּקָר שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֵילִם שְׁנַיִם

עבה, אם כן במנחה שיש שני פרים שהם ששה עשרונים, ושני אילים שהם עוד ארבעה עשרונים, יכולים למדוד יחד עשרה עשרונות, ויבלול הכל יחד באיפה, והיה לתורה לנקד על עשרון שבראשי חדשים או בחג המצות או בחג השבועות, הא לא קשיא, דלא מצאנו בשאר המועדים שני פרים ושני אילים, אם כן אין עשרה עשרונות להבלל יחד רק בחג הסוכות, לפיכך הוה אמינא למעט בטורח ולמדוד עשרה עשרונות איפה, ולבלול יחד באיפה, קא משמע לן קרא דאין מודדין באיפה אלא עשרון עשרון לחוד, אף על פי שיש טרחה. ומיושב הכל בסייעתא דשמיא.

[א. ה. ואם תאמר, אם כן מדוע אמרו במנחות (פז, ב) "שלא ימדוד לא בשל ג' לפר ולא בשל שנים לאיל", ולא אמרו שלא ימדוד באיפה עשרה עשרונות, אבל הביאור בזה, דבאמת מזה שכתוב עשרון עשרון למדנו שלעולם אין למדוד שני עשרונים, דאם עשרה עשרונות אין מצרף, כל שכן שלא יצרף ג' לפר ושנים לאיל, ונקטו ג' לפר שנים לאיל, שזה כולל את כל הקרבנות של המועדים, ולא דוקא סוכות, ואם היו אומרים שאין מצרפין עשרה עשרונות באיפה, הוה אמינא שהוא דין מיוחד בחג הסוכות. כך בהכרח ליישב לשיטת רבינו, ועוד צריך עיון].

¹² תמצית דבריו: הטעם שנקוד על עשרון קמא של חג הסוכות, ללמד, שלא יצרף עשרה עשרונות יחד וימדוד באיפה, ויבלול באיפה אחת, להקל את הטירחא. ומכאן למדנו לכל המועדים שלא ימדוד של ג' עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל, אלא ימדוד עשרון עשרון. ולכן לא כתוב בשאר המועדים, שאין בהם צירוף של עשרה עשרונות יחד.

[סא]

לעניות דעתי, דאמר הגמ' בפרק המנחות והנסכים (מנחות קג, ב) שמנחת פרים יכולה להבלל זה בזה, וכן מנחת כבשים יכולה להבלל זה בזה, ואם כן, כאן שהכבשים המה ארבע עשרה, ואיכא כאן איפה, קא משמע לן דאינו מודד באיפה, רק שצריך למדוד מדתן עשרון עשרון בפני עצמו. וביחזקאל (מו, ז) נקט במדות היבש איפה. ועיין מנחות מה, א ובתוס' שם (ד"ה וכו'). והגם כי של פרים ואילים שוה בלילתן ויכולין להבלל זה בזה, לא תמצא בשאר מועדים שני פרים ושני אילים, ואם כן, ליכא כאן עשרה

תורה נקוד שם, ונלמד על הכל, והמתין הכתוב עד לעשרון עשרון הכתוב בחג הסוכות.

והביאור בזה, דהנה שיעור עשרון הוא עשירית האיפה (כח, ה), ומבואר במשנה מנחות (קג, ב) דמנחות שהם שוים בבילתן, יכולות להבלל יחד כמה מנחות, כגון מנחת פרים יכולה להבלל זה בזה, וכן מנחת כבשים יכולה להבלל זה בזה, לפי זה היה עולה בדעתנו שכדי להקל את הטירחא המרובה למדוד עשרון עשרון, נמדוד עשרה עשרונות יחד באיפה, ונבלול את כל האיפה יחד לעשרה כבשים, ואת הארבע הנותרות יבלול עשרון עשרון, לפיכך דוקא כאן בחג הסוכות כתבה תורה עשרון עשרון.

ואם תאמר, היכן היתה מדת איפה במקדש, הא לא קשיא, דביחזקאל כתוב דהיתה מדת איפה, דכתיב (יחזקאל מו, ז) "וְאֵיפָה לְפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה וְלַכֹּהֲנִים פְּאֶשֶׁר תִּשְׂיג יָדוֹ וְשָׁמֵן הֵינן לְאֵיפָה", ובמנחות (מה, ב) תניא "א"ר שמעון וכי מדת פרים ואילים אחת היא, אלא, שאם היו להם פרים מרובין ולא היו נסכים, יביאו פר אחד ונסכיו ואל יקרכו כולן בלא נסכים, ואם היו להם אילים מרובין ולא היה להן איפתן, יביאו איל אחד ואיפתו ולא יקרכו כולם בלא איפות" ע"כ. ומקשים התוס' (שם, ד"ה וכו') מדוע לא מקשה שאין בכלל מדת יבש של איפה, והביאו פירוש רש"י ביחזקאל, שהיו מודדין בבית איפה קמח, כדי להוציא ממנה עשרון מנופה למנחה. מכל מקום חזינן דאפשר שיהיה מדת איפה, לפיכך הוה אמינא שימדוד עשרה עשרונות יחד באיפה, ויעשה מנחה מרובה באיפה של עשר כבשים.

אבל יש לרדקדק, מכל מקום, מדוע לא נקוד על קרבנות החגים שכתובים לפני כן, דהרי מבואר במנחות (קג, ב) דדוקא מנחת נסכים של כבשים לא נבללת עם פרים או אילים, כיון שמנחת כבשים בלילתה רכה שהיא שלושה לוגין שמן לעשרון סולת, ומנחת אילים או פרים בלילתן עבה שני לוגין לעשרון, ואם יבלול יחד, האחת תבלע מהשניה, ונמצאת זו חסרה שמן וזו יתרה שמן, אבל מנחת פרים ואילים אפשר להבלל יחד, שהרי שניהם בלילה

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

מדוע כתוב בעולות התמיד "ונסכיהם" לשון רבים

יח (יט) ומנחתם ונסכיהם כו' מלבד עולת התמיד ומנחתה ונסכיהם. זה פלא גדול¹³ על מי קאי הך (פסוק יט) ונסכיהם, אם על מוספי היום, הלא כבר כתוב (פסוק יח) ונסכיהם. ואם על

דינו שונה מניסוך היין, זה תוכן דבריו בקצרה.

ואל תקשה, אם כן מדוע ביום השישי כתוב "ונסכיה" על ניסוך המים, כמבואר ברש"י (שם) ובש"ס תענית ב, ב, והרי ניסוך המים אינו מחמת הקרבן, ואיך אומר הכתוב "ונסכיה" על ניסוך המים, יש לומר, דמכל מקום במקום אחד כתוב ונסכיה, רק כדי ללמד שמצות ניסוך המים לכתחלה עם תמיד של שחר (יומא כו, ב), לפיכך הקדימה תורה ביום שני וכתבה "ונסכיהם" לרמז שהם שני ניסוכים, וביום השישי כתוב "ונסכיה" ללמד שמצותה עם התמיד. והוא ממש כפתור ופרח. [נדע שהשגת ארי בספרו גבורת ארי תענית ב, ב ומביאו המשך חכמה להלן, כבר כתב יסוד זה לחלק בין גדר ניסוך המים שהוא חובת היום, לגדר ניסוך היין שהוא חובת הקרבן, אלא שהמשך חכמה מיישב על פי זה לשונות הכתוב ועוד דברים נפלאים כמבואר להלן]

ועכשיו נבוא לבאר הבהלכות שיש בין ניסוך הבא מחמת הקרבן, לניסוך הבא מחמת היום. דהנה ניסוך הבא מחמת הקרבן, אין להביאו לפני שהקריב הקרבן, כי הקרבת הקרבן מחייבת את הניסוך, לפיכך אם ניסך לפני הקרבן פסול, אבל לאחר שהקריב הקרבן ונתחייב בניסוך, אף על פי שמצוה לנסך מיד לאחר הקרבן, מכל מקום, אין מעכב לנסך דוקא סמוך לקרבן, אלא אפילו ניסך כמה ימים לאחר מכן כשר, כיון שהוא חוב שנתחייב מחמת הקרבן, אבל ניסוך המים שבא מחמת היום, אף על פי שזמנו משהאיר המזרח ולאחר התמיד, מכל מקום, אם הביאו בלילה שלפני כן יצא, כיון שהוא חובת היום, וכן אם לא הביאו באותו היום, כבר אינו יכול להביאו, דעבר זמנו בטל קרבנו. ומקור הלכות אלו בתמורה (יד, א). דמבואר שם שנסכים הבאים מחמת הקרבן פסולים בלילה שלפני הקרבן, וכשרים אפילו בלילה לאחר הקרבת הקרבן, ואפילו לאחר עשרה ימים חייב באחריותו, אבל נסכים שבאים בפני עצמם כשרים גם בלילה שלפני הקרבן.

ובירושלמי פרק לולה והערבה הלכה ו מפורש, שניסוך המים שהקדים לתמיד כשרים ואפילו נסך בלילה לפני כן, וכן מבואר שם שאם עבר יומו בטל קרבנו. [ומה שכתב המשך חכמה שניסוך הבא מחמת קרבן, שניסך לפני הקרבן פסול, ומשמע אפילו ניסך ביום, לא מצאתי מבואר, אבל הוא פשוט בסברא, וכן כתב בספר גבורת ארי בתענית ב, ב]

כְּבָשִׁים בְּנֵי שָׁנָה אֲרַבְעָה עָשָׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם לַפְּרִים
לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וְשִׁעִיר עִזִּים אֶחָד חֲטָאת
מִלְבָּד עֲלֵת הַתְּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵיהֶם:

¹³ [סא] תוכן דבריו, דהנה ביום השני כתוב (כט, יז – יט) "וביום השני פְּרִים
בְּנֵי כֶּקֶר שְׁנַיִם עֶשְׂרֵים אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׁים בְּנֵי שָׁנָה אֲרַבְעָה עָשָׂר תְּמִימִם:
וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם לַפְּרִים לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וְשִׁעִיר עִזִּים
אֶחָד חֲטָאת מִלְבָּד עֲלֵת הַתְּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵיהֶם". ויש לדקדק, דהנה על
נסכים של עולת התמיד כתוב בכל הימים "ונסכיה", לשון יחיד, מלבד ביום
השני כתוב וְנִסְכֵיהֶם. וצריך טעם בדבר, מהו לשון רבים, הרי פתח בעולת
התמיד דהיא לשון יחיד, ועל זה אומר לשון רבים וְנִסְכֵיהֶם.

ורש"י פירש בחומש (שם) וז"ל "בשני נאמר ונסכיהם, על שני תמידי היום,
ולא שינה הלשון אלא לדרוש, כמו שאמר רז"ל (תענית ב, ב) בשני
ונסכיהם, בששי ונסכיה, בשביעי כמשפטם, מ"ם יו"ד מ"ם, הרי כאן מים,
רמז לניסוך המים מן התורה בחג" עכ"ל [ודרשה שהביא רש"י היא גמרא
בתענית ב, ב אלא שרש"י מוסיף לבאר פשוטו של מקרא, שלשון רבים הוא
על תמיד של שחר ושל בין הערבים, לכן הביא המשך חכמה את דברי
רש"י].

הנה פירש רש"י שפשט הכתוב הוא על שני התמידים, של שחר ובין
הערבים. אבל הוא קשה בפשוטו של מקרא, דלא איירי הכתוב בשני
תמידים, שהרי כתוב בלשון יחיד, "עולת התמיד", וגם על הדרש של ניסום
המים הוא קשה בפשט הכתוב, דניסוך המים הוא בתמיד של שחר כמבואר
להלן, ובשלמא ביום השישי דכתיב "ונסכיה", היינו שני הנסכים של
התמיד, יין ומים, אבל מה שכתוב ביום השני "ונסכיהם" בלשון רבים הוא
תמוה שאינו בפשט הכתוב. ואין לומר שעולה על נסכיהם של המוספים גם
כן, שהרי לעיל מיניה כתוב על המוספים "ונסכיהם".

ומבאר המשך חכמה, דניסוך המים, אף על פי שהיה מתנסך בזמן הקרבת
התמיד, מכל מקום אינו בא מחמת חובת תמיד של שחר, אלא הוא חובת
היום אלא שזמנו לכתחלה עם תמיד של שחר, ואינו בא מחמת התמיד של
שחר, אבל ניסוך היין, בא מחמת עולת התמיד. ויש נפקא מינה רבה בין
ניסוך הבא מחמת הקרבן לניסוך הבא מחמת היום כמבואר באריכות להלן.
ולפי זה מתיישב היטב לשון הכתוב "ונסכיהם", דהיינו על עולת התמיד יש
למנסך את "נסכיהם", היינו ניסוך היין וניסוך המים, שהם שני סוגי נסכים
שונים לגמרי, לכן דקדק הכתוב לכתוב "ונסכיהם", לבאר, שניסוך המים

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

בלילה כשר, כן כי לא נסכו בו ביום, עבר יומו בטל קרבנו כו'. וזה שאמר ונסכיהם, היינו ניסוך המים שהוא של היום, וניסוך היין שהוא של עולת התמיד¹⁴.

[סב]

איך לומד הירושלמי מהיקש ניסוך המים לניסוך היין, להכשיר במנסך לאחר כמה

ימים

ולבי אומר לי¹⁵, שהוא דברי הירושלמי שם, דבעי הקדימן לזבח מה הן, ניסכן בלילה מה הן, לא ניסך היום מהו שינסך למחר, מן הדא דאמר ר' אלעזר בשם ר' יוסי ונסכיה אחד נסכי מים ואחד נסכי יין, הדא אמרה הקדימן לזבח כשר, ניסכן בלילה כשר, לא ניסך היום לא ינסך מחר על שם, עבר יומו בטל קרבנו. וזה תמוה, דאדרבא מדאיתקוש לנסכי יין, ובנסכי יין הכל להיפוך, דבעי להיות אחר הבאת הזבח, ובלילה שלאחריו, ואף לאחר עשרה

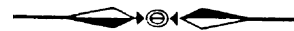
עולת התמיד, ונסכה הוי ליה למימר. ועיין רש"י בזה. ואחר העיון, הוא לימוד גדול על ניסוך המים, דניסוך היין מתיחס אל הקרבן, לא אל היום, ואם הביא קודם הקרבן פסולים, ומביאה אדם אפילו לאחר עשרה ימים, וכמו דדריש בפרק ב דתמורה (יד, א) מנחתם ונסכיהם אף בלילה, פירוש, בלילה שאחרי הבאת הקרבן, דהמנחה והנסכים מתיחסים אל הקרבן לא אל היום. הא ניסוך המים, אף על גב דלכתחילה מצותה עם התמיד (יומא כו, ב), כמו דכתיב ביום ששי (להלן פסוק לא) ונסכיה, בכל זאת ניסוך המים מתיחס אל היום, לא אל הקרבן, ולכן אם נסכן בלילה שלפני הבאת הקרבן יצא, ואם עבר היום ולא ניסך מים, כיון שעבר יומו בטל קרבנו, וכמו שמפורש בירושלמי פרק לולב וערבה הלכה ו, עיין שם. נמצא דניסוך היין הוא שייך ומתיחס אל עולת התמיד, וצריך להביאה אחר הקרבן, ובלילה שאחר כך גם כן סגי. וניסוך המים הוא שייך אל חובת היום, לכן כי נסכו

א. אם הקדים הניסוך לתמיד, האם כשר. ב. ואם תמצי לומר שאם הקדים כשר, מה הדין אם ניסך בלילה שלפני התמיד. ג. ואם תמצי לומר שאם ניסך בלילה שלפני התמיד שכשר, מה הדין אם ניסך לאחר היום. ופשט ליה מדכתיב ביום השישי ונסכיה, ואמר רבי אילא בשם ר' יוסי דבא ללמד על שני נסכים, אחד נסכי יין ואחד נסכי יין שהוקש זה לזה, ומזה יש ללמוד, שאם הקדים הנסכים לזבח כשר, ואם ניסך בלילה שלפני הזבח כשר, ואם לא ניסך היום לא ינסך למחר, עד כאן תוכן דברי הירושלמי.

והנה דברי הירושלמי ממש כמדורש פליאה, דהרי כבר מבואר בתמורה (יד, א) שבניסוך היין הוא להפך ממש, שאם הקדים לזבח פסול, ואם ניסך בלילה שלפני הזבח פסול, ואם איחר לנסך אפילו לאחר עשרה ימים כשר, וכן תמה בגבורות ארי בתענית (ב, ב ד"ה מה ניסוך) על דברי הירושלמי.

ומחדש המשך חכמה, דעל כרחק יש טעות סופר קלה בדברי הירושלמי, ותחת לגרוס "ונסכיה", יש לגרוס "ונסכיהם", וכונת הירושלמי לכל מה שביאר המשך חכמה לעיל, דמדכתיב "ונסכיהם" לשון רבים, על כרחק ניסוך המים אינו בא מחמת הקרבן כניסוך היין, דדוקא ניסוך היין בא מחמת קרבן, ולכן פסול לפני הקרבן, ופסול בלילה שלפניו, וכשר בימים שלאחר הקרבן, אבל ניסוך המים בא מחמת היום, וכל הבא מחמת היום כשר בדיעבד אפילו ניסך לפני הקרבן, ואפילו בלילה שלפניו, ופסול ביום שלאחריו, ובוזה מיושב דברי הירושלמי בדרך נפלאה ביותר, ממש שפתיים ישק.

¹⁴ תמצית דבריו: ניסוך היין בא מחמת הקרבן, ולכן אם ניסך לפני הקרבת הקרבן פסול, ואם ניסך בלילה שלאחריו כשר, וכן בימים שלאחריו, אבל ניסוך המים אינו בא מחמת הקרבן אלא מחמת חובת היום, לכן, אם ניסך בלילה לפני התמיד כשר, ואם עבר היום בטל קרבנו, ואינו יכול לנסך בלילה שלאחר הקרבת התמיד, לכן כתוב "ונסכיהם", ללמד שהם שני סוגים של נסכים שונים לגמרי, ניסוך לקרבן וניסוך לחובת היום.

[סב]

¹⁵ [סב] תוכן דבריו, על פי מה שביאר לעיל, בא ליישב הירושלמי שכל המפורשים לא מצאו ידים ורגלים לבארו, וכולם נדחקו ותמהו בביאור הירושלמי. דזה לשון הירושלמי (סוכה פרק ד הלכה ו) "רבי שמעון בן לקיש בעא קומי ר' יוחנן, הקדימן לזבח מה הן. ניסכן בלילה מה הן. לא ניסך היום מהו שינסך למחר. אמר ליה נישמענין מן הדא, דאמר רבי אילא בשם ר' יוסי, ונסכיה, אחד ניסכי מים ואחד ניסכי יין. הדא אמרה, הקדימן לזבח כשר, ניסכן בלילה כשר, לא ניסך היום לא ינסך למחר אל שם, עבר יום עבר קרבנו" ע"כ.

הנה שאל רבי שמעון בן לקיש את רבי יוחנן כמה שאלות על ניסוך המים:

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

באים בלילה. ומסולק בזה כל תמיהות הרב בגבורות ארי, עיין שם ודו"ק בכל זה¹⁸.

[סג]

מדוע ניסוך המים אינו מפורש בתורה רק ברמז

והנה¹⁹ ניסוך המים אינו בתורה, רק רמזו בקראי. וטעמא משום

ומיישב המשך חכמה, דבאמת אין כונת הש"ס ללמוד מדרשה דמנחתם ונסכיהם אפילו בלילה, שניסוך המים בליל יום טוב, אלא כך ביאור הסוגיא, "מה ניסוך המים מאורתא", היינו מדרשה דירושלמי דנסכיהם דכתיב ביום השני, דשם מוכח דניסוך המים הוא דין ניסוך אחר שאינו בא מחמת הקרבן אלא מחמת היום, ולכן כשר אף לפני הקרבת הקרבן, אלא שאל תאמר, מכל מקום, אין לנסך מים בלילה, שהרי אין להקריב קרבנות בלילה, ורק בבוקר יהיה מותר לנסך המים אפילו לפני קרבן התמיד, לזה מביא הש"ס דמותר לנסך בלילה, מדכתיב בניסוך יין "ומנחתם ונסכיהם", וכיון שיש מקור שמותר לנסך בלילה יין, ממילא נלמד שמותר לנסך מים בליל יום טוב לפני הקרבת התמיד, כי ניסוך המים בא מחמת חובת היום.

¹⁸ **תמצית דבריו: אין הירושלמי לומד דיני ניסוך המים מדיני ניסוך המים, שהרי דינם הפוכים, כמבואר לעיל, אלא בא ללמוד מהפסוק שכתוב נסכיהם, שאינם שוים, שניסוך היין בא מחמת הקרבן וניסוך המים מחמת היום, וממילא ידעין שדינו שונה כמבואר לעיל.**

[סג]

¹⁹ [סג] תוכן דבריו, דבא ליישב, מדוע באמת ניסוך המים אינו מפורש בתורה אלא ברמז, [והרי כל מעשה הקרבנות מפורשים בתורה מלבד ניסוך המים]. ומבאר על פי מה שאמרנו בראש השנה (טז, א): "תניא, אמר רבי יהודה משום רבי עקיבא: מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח - מפני שהפסח זמן תבואה הוא; אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני עומר בפסח, כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות. ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת - מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא; אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן. ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג - אמר הקדוש ברוך הוא: נסכו לפני

ימים. וברור שצריך להיות ונסכיהם, אחד נסכי מים ואחד נסכי יין, ואין זה דרשה דר' נתן¹⁶ דמיייתי בבלי בתענית (ב, ב) מן ונסכיה. ולפי זה פשיט שפיר, דהנסוך הוא של יום לא של קרבן. וכן ברור בעיני¹⁷, דהא דקאמר בבלי תענית (שם) מה ניסוך המים מאורתא, דאמר מר ומנחתם ונסכיהם אף בלילה, סמוך גם כן על קראי דונסכיהם דכאן, דקאי על היום, רק מיייתי דמצאנו נסכים

¹⁶ דגרסין בתענית (ב, ב) וז"ל: "ונסכיה - בשני ניסוכין הכתוב מדבר, אחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין" ע"כ. ולפני הגהת המשך חכמה, הדרשה של הירושלמי היא ממש הדרשה של הבבלי בתענית. אבל לפי מה שהגיה המשך חכמה בירושלמי "ונסכיהם", אין זה הדרשה של הבבלי בתענית. [אומנם מה שכתב המשך חכמה שהיא דרשה של רבי נתן, הוא תמוה, דבתענית היא דרשה דרבי עקיבא (ב, ב), אבל רבי נתן דרש שם (ג, א) דרשה אחרת, וז"ל "תניא, רבי נתן אומר: בקדש הסך נסך שכר לה" - בשני ניסוכין הכתוב מדבר; אחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין". וכידוע המשך חכמה משנה הרבה גירסאות לפי הדקדוקי סופרים, וחפשתי בכל דברי הדקדוקי סופרים ולא מצאתי גירסא כזו]

¹⁷ פירוש, דתנן בתענית (ב, א) וז"ל: "מאימתי מזכירין גבורות גשמים, רבי אליעזר אומר: מיום טוב הראשון של חג. רבי יהושע אומר: מיום טוב האחרון של חג". ונסתפקו בש"ס (שם, ב, ב) האם צריך להזכיר לרבי אליעזר הגשמים כבר בתפלת ערבית של ליל יום טוב, או רק מתפלת השחר של יום טוב. וצדדי הספק, מהיכן למד רבי אליעזר להזכיר מים מיום ראשון של יום טוב, אם מנטילת לולב שבא לרצות על המים צריך להזכיר רק מתפלת השחר, דנטילת לולב מהבוקר, ואם למד להזכיר על הגשמים מניסוך המים שבאים לרצות על המים (ראש השנה טז, א), אז צריך להזכיר על הגשמים כבר בערבית של יום טוב, שהרי ניסוך הוא אף בלילה.

וזה לשון הגמרא: "איבעיא להו: רבי אליעזר מהיכא גמיר לה, מלולב גמר לה או מניסוך המים גמר לה, מלולב גמר לה: מה לולב ביום - אף הזכרה ביום. או דלמא מניסוך המים גמר לה: מה ניסוך המים מאורתא, דאמר מר ומנחתם ונסכיהם (במדבר כט, יח), אפילו בלילה, אף הזכרה מאורתא" ע"כ. והנה הש"ס מביא מקור שניסוך המים כשר אף בליל יום טוב ראשון, מגמרא דתמורה (יד, א), והוא פלא גדול, שהרי כבר מבואר לעיל דמבואר בתמורה דזה הוא ניסוך בלילה שלאחר הקרבת הקרבן, ולא בלילה שלפני כן. וכבר תמה בזה השאגת אריה בספרו גבורות ארי על תענית, ונדחק ליישב, עיין שם.

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

(מה, ב) כל האמור בחומש בפקודים קרב במדבר, זייק האמור ולא הכתוב, משום דניסוך המים לא היה קרב במדבר. וזו"ק²¹.

[סד]

מדוע בכל ימי החג כתוב "ומנחתם" בוא"ו, וביום הרביעי ושמיני עצרת כתוב "ומנחתם" בלא וא"ו

לפלא²² דבכל ימי החג כתיבא ומנחתם ונסכיהם, לבד ברביעי

"האמור" בחומש פקודים קרב במדבר, דוקא אמור ולא כל הכתוב, כי ניסוך המים שכתוב ברמז אינו קרב במדבר. [ומה שמסיים ואומר "וכל האמור בתורת כהנים כו", אגב דפתח בלשון כל האמור על חומש פקודים מסיים בלשון כל האמור גם על תורת כהנים.

²¹ תמצית דבריו: הטעם שלא מפורש בתורה ניסוך המים, כיון שלא היה קרב במדבר, דניסוך המים בא כדי לרצות לה' שיריז גשמים, ולא היו צריכים במדבר לגשמים.

[סד]

²² [סד] תוכן דבריו, ליישב מדוע בכל ימי החג כתוב "ומנחתם" בוא"ו, ורק ביום הרביעי ושמיני עצרת כתוב "ומנחתם" בלא וא"ו. ומיישב על פי דברי חז"ל בסוכה (נה, ב) דתניא: "אמר רבי אלעזר, הני שבעים פרים כנגד מי - כנגד שבעים אומות. פר יחידי למה - כנגד אומה יחידה. משל למלך בשר ודם שאמר לעבדיו: עשו לי סעודה גדולה. ליום אחרון אמר לאוהבו: עשה לי סעודה קטנה, כדי שאהנה ממך" ע"כ. ופרש"י וז"ל "שבעים פרים - פרי החג שבעים הם, חוץ משל שמיני, כנגד שבעים אומות לכפר עליהם שירדו גשמים בכל העולם - לפי שנידונין בחג על המים: פר יחידי - של שמיני: שאהנה ממך - אין לי הנייה וקורת רוח בשל אלו, אלא בשלך: דכיון שהפרים באים לכפר על עובדי גילולים" עכ"ל. הנה מבואר שהפרים באים לכפר על עובדי גילולים, מלבד פר של שמיני עצרת.

והנה במנחות (עג, ב) אמר רבי עקיבא, דאין עובדי גילולים מביאים נסכים בפני עצמם אלא אם מביאים קרבן, אז יכולים להביא נסכים מחמת קרבנם. ועל פי זה מבואר היטב דכונה כתבה תורה "ומנחתם", כיון שלפרים אין יכולים להביא מנחה ונסכים רק מחמת הקרבן, לכן כתיב בדקדוק רב ומנחתם וא"ו החיבור, שרק מחמת שהמנחות והנסכים באים מחמת הקרבן יכולים להקריבן, אבל לולי זה לא אף על פי שישאל מקריבים אותם, מכל

דאמר ר' יודא (ראש השנה טז, א) מפני מה אמרה תורה הקריבו לפני עומר כדי כו' תבואה, הקריבו לפני שתי לחם כו' שיתברכו פירות כו', נסכו לפני מים בחג כו'. והכוונה כי הנך תלתא דברים לא הקריבו במדבר רק בבואם לארץ ישראל, שלא היו צריכים במדבר לגשמים ולתבואה. לכן²⁰ אמר ר' שמעון במשנה מנחות

מים בחג, כדי שיתברכו לכם גשמי שנה" ע"כ.

והנה יש לדקדק, מדוע רבי יהודה בא לתת טעם דוקא לדברים אלו ולא לכל הקרבנות, ומאי שנא קרבנות הללו מכל מעשה הקרבנות, ומפרש המשך חכמה, דרבי יהודה בא לתת טעם מדוע ג' דברים הללו לא קרבו במדבר אלא רק כשבאו לארץ ישראל, ומיישב, שג' דברים הללו עומד בפסח, שתי הלחם בעצרת, וניסוך המים בחג, באים לרצות את ה' שיברך את התבואה ופירות האילן, ומי גשמים. ובמדבר לא היו צריכים לתבואה, ולא לפירות האילן, ולא לגשמים, לכן לא כתבה תורה בניסוך קרבנות החג גם ניסוך המים, כיון שניסוך המים לא קרב במדבר רק לאחר שבאו לארץ ישראל.

²⁰ על פי דרכו מבאר דברי רבי שמעון במנחות. דהנה בעצרת היו מקריבים שני סוגי קרבנות: א. קרבנות הבאים מחמת הלחם, כדכתיב בתורת כהנים (ויקרא כג, יח) "והקרבתם על ה' לחם שבעת פכשים תמימים בני שנה ופרן פקר אֶחָד וְאֵילִם שְׁנַיִם יִהְיוּ עִלָּהּ לֵה' וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לֵה'" ב. קרבנות הבאים מחמת הרגל, והם מוספי החג כדכתיב בחומש פקודים (במדבר כח, כו-כז) "וּבַיּוֹם הַבְּפוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לֵה' בְּשִׁבְעֵתֵיכֶם מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מִלְאכָתְ עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לֵה' פְּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם אֵיל אֶחָד שְׁבַעָה כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה" ע"כ. ואמר רבי שמעון במנחות (מה, ב) על קרבנות עצרת "כל האמור בחומש הפקודים קרב במדבר, וכל האמור בתורת כהנים אין קרב במדבר, משבאו לארץ קרבו אלו ואלו" ע"כ.

פירוש הקרבנות שבאים מחמת הלחם, לא היו באים במדבר, כיון שאין צורך לרצות את ה' על פירות האילן במדבר, שלא היו צריכים גשמים, ולכן לא היו קרב שני הלחם, וממילא לא היה קרבים הקרבנות הבאים עם הלחם. אבל האמור בחומש פקודים, שהם מוספים מחמת חובת היום היו קרבים בדמדבר. והשתא יש לדקדק בלשון רבי שמעון, מדוע אומר "האמור" בחומש פקודים, ולא "הכתוב". ולשון אמור הוא תמוה קצת. ועל פי מה שביאר המשך חכמה שלא היה ניסוך המים במדבר, אתי שפיר, דניסוך המים כתוב ברמז, אבל לא אמור בפירוש, לכן דקדק רבי שמעון לומר כל

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

ישראל, וכן ביום הרביעי שקרבנו עשרה פרים, והוא להורות על עשרה אומות שנתן הקדוש ברוך הוא לישראל, ועליהן כתיב (דברים כ, טז) לא תחיה כל נשמה [ולכן ביום הרביעי שהוא באמצע, שארץ ישראל באמצע ישוב, והבן], ואם כן מהראוי שיתחייבו בני ישראל בקרבן זה, והן מביאים גם כן מנחות ונסכים בפני עצמם. לכן כתוב מנחתם בלא וא"ו, להורות שאין הבאת הזבח סיבה להקרבת המנחות והנסכים. ודו"ק²⁴.

[סה]

מדוע מקריבים פרים עבור הגויים והרי השיעורים והרפים באים על טומאת מקדש וקדשיו ואינה שייכת לגויים

"מנחתם" ולא כתבה וא"ו החיבור, ללמד שהיום הרביעי באים הנסכים גם ללא הקרבן, כיון שהם עבור ישראל. ויש להוסיף רמז לזה, שהרי יום הרביעי הוא אמצע השבעה ימים, וארץ ישראל היא מרכז העולם, ומסתבר שהפרים מכפרים לפי סדר העולם מתחלתו ועד סופו, לפיכך יום הרביעי הוא מכפר על עשרה אומות הדרים בארץ ישראל, כי ארץ ישראל היא מרכז העולם, ולכן היא באמצע הכפרה על האומות.

²³ בנדפס: שבאמת. ונראה מוכח שהוא טעות דפוס, והיה כתוב שבאים. והוא חילוף המצוי מאוד. צריך לעיין בכתב היד.

²⁴ תמצית דבריו: הלכה היא שגוי אינו מביא מנחה ונסכים בפני עצמם, אלא אם מביא קרבן, יכול להביא עליהם מנחה ונסכים, וכיון ששבעים פרי החג באים לכפר על הגויים, הרי הם כקרבן גוי שאין מביא מנחה ונסכים רק בגלל הקרבן, לכן כתוב "ומנחתם", וא"ו החיבור, שרק מחמת הקרבן מביא מנחה. אבל ביום השמיני הפר עבור ישראל, לכן לא כתיב "ומנחתם", וכן ביום הרביעי שבא לכפר על עשרה אומות הדרות בארץ ישראל, גם ישראל חייבים להביא פרים שיהיה כפרה לאומות וירד גשמים בארץ ישראל, לכן לא כתוב ביום הרביעי "ומנחתם".

[סה]

(פסוק כד) ושמיני עצרת (פסוק לז) כתיבא מנחתם ונסכיהם בלא וא"ו. הלא דבר הוא. ואולי יתכן כך, דבסוכה פרק החליל דף נה, ב אמר ר' אלעזר הני שבעים פרים כנגד שבעים אומות. ופרש"י שירדו גשמים בארצם, עיין שם. ובמנחות ריש פרק אלו מנחות נקמצות (עג, ב) קאמר ר' עקיבא דעכו"ם אינו מביא מנחות ונסכים בפני עצמו, רק עולות הוא מביא וכל חברותיה, היינו נסכים הבאים עם הזבח, כן פרש"י תמן. ואם כן בכל הפרים [שבאים] (שבאמת)²³ הן לכפר על העובדי גלולים, הא עובד גלולים אינו מביא מנחות ונסכים רק בשביל שהיא באה עם הזבח. לכן נכתב ומנחתם ונסכיהם, להורות, דאין מקום להמנחות ונסכים, רק בשביל הזבח, שגלל הזבח מביאים גם כן מנחות ונסכים. לא כן בשמיני עצרת שהקרבן הוא לכפר על

מקום, כיון שהם באים לכפר על העובדי גלולים, אין להביא נסכים. [ומכאן מוכח, דפשיטא ליה למשך חכמה, שהכל תלוי במתכפר, דאם ישראל מביא קרבן עבור הגוי אינו יכול להביא מנחה ונסכים בפני עצמם, ואם גוי מביא עבור ישראל, נראה שיכול להביא מנחה ונסכים]. אבל ביום השמיני שהפר היחידי בא עבור ישראל, אין צריך מנחה ונסכים יבואו מחמת הקרבן, לכן לא כתיב ומנחתם בוא"ו, אלא מנחתם בלבד.

אבל עוד צריך ביאור, מדוע ביום הרביעי לא כתוב וא"ו, ומנחתם. ומכאן המשך חכמה, דהני שבעים פרים הבאים בקבוצות של שלוש עשרה פרים, שנים עשרה כו', אין זה סדר בעלמא כדי שיהיה בכלל כל הפרים שבעים, דבשביל זה היה אפשר לחייב להביא ביום אחד שבעים פרים ודיו, או בככל יום עשרה פרים, שסך הכל יהיה חשבונם שבעים. אבל הטעם שהם מחולקים לקבוצות מספר, מפני שבכל יום הוא מכפר על מקום אחר, ובמקום ההוא יש סך אומות אלו, כגון ביום הראשון הוא מכפר על קבוצה של שלש עשרה אומות גויים, שהם דומים ושייכים זה לזה, [ואף על פי שאמרו חז"ל שבכונה ציוותה תורה בסדר זה כדי לרמז שהגויים יתמעטו, מכל מקום פשיטא למשך חכמה שאין זה טעם עיקרי, אלא רמז].

ולפי זה, ביום רביעי שמכפר על עשרה אומות, הוא קבוצה של עשרה אומות, ובודאי הם העשרה אומות שבארץ ישראל, שהם עשרה אומות שנתן הקב"ה לישראל, וציוותה תורה עליהם לא תחיה כל נשמה (דברים כ, טז), וכיון שהם דרים בארץ ישראל, חובה על ישראל להביא כפרה על עובדי גלולים הללו, כיון שהם דרים בארץ ישראל, ובארץ ישראל צריכים גשמים, אם כן עשרה פרים הללו באים גם בשביל ישראל, לכן כתוב בתורה

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

לא. ועוד) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כה, ח) בתוכו לא נאמר רק בתוכם, וכמו שכתוב (ויקרא כ, ג) למען טמא את מקדשי, כנסת ישראל המקודשת לשמי, רש"י (שם). וכמו שאמר (ירמיה ז, ד) היכל ה' המה. לכן, על מה שמטעים ישראל בדעות ובמעשים רעים, זה הרי לגביהו טומאת מקדש וקדשיו. ולכן²⁷ בימות הבית היה רצון השם יתברך שלא יתערבו בגוים,

שהיו ישראל אומרים מרגלא בפומייהו היכל ה' היכל ה', כלומר ולא יתכן להאמין דברי הנביא שיחריב ה' את היכלו, ואומר להם הנביא היכל ה' המה כלומר אל תחשבו כי הוא ית' קורא היכל ה' לשכן שמו בבית כי אם באנשים, כי בהיות צדיקים הם עצמם ההיכל כלומר ואחר שאינם צדיקים אין לו היכל, ומה אם יחריב הבית הנקרא היכל כי אינו מושבו האמיתי, והן אמת כי על זה ראוי לשים לב שאם כן ה"ל אתם ולא המה, כי תחלת הפסוק ידבר לנוכח אך יתכן כי זה רמז להם, כי הם שהיו אז בלתי כשרים על כן איך יאמר היכל ה' אתם, על כן אמר המה שהוא שלא לנוכח לרמוז שיצדק בזולתם ולא בהם" עכ"ל. הנה הדברים מאירים ממש, שהם כדברי המשך חכמה, שישראל נקראים מקדש ה'.

²⁶ בנדפס: פסחים. ואינו בפסחים אלא בסוכה. ועל כורחך הוא טעות דפוס. ויש לעיין בכתב היד.

²⁷ תוכן דבריו, לבאר דברי הנביא זכריה, שהתנבא על העתיד לבוא, ואמר (זכריה יד, יט) "זאת תהיה חטאת מצרים וְחַטַּאת כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ לְחַג אֶת חַג הַסֻּכּוֹת". והנה יש לדקדק טובא: א. נבואה זו היא לעתיד לבוא, שנתבא שלעתיד (שם, ט) "וְיִהְיֶה ה' לְמִלְחָה עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד", ויכירו כולם מלכות ה', ועל זה התנבא שיהיה חטאת מצרים והגויים שלא יבואו לחוג את חג הסוכות, והוא תמוה, דאם ראוי שהגויים יבואו לחוג את חג הסוכות, מדוע לפני ביאת משיח בימי בית ראשון ושני לא היה חטאת הגויים שלא באו לחוג את חג הסוכות, ומה ענין זה לזמן העתיד לבוא שיהיה ה' אחד ושמו אחד. ב. מדוע דוקא חג הסוכות ולא שאר החגים.

ולאור ביאור המשך חכמה לעיל, שחטא הגויים הוא שהם מטעים את ישראל בדעות ומעשים רעים, יאורו לנו דברי הנביא. דהנה כל זמן שלא תהיה הגאולה השלמה, ולא יכרו כל הגויים במלכות ה', אין חפץ ה' שיבואו הגויים לבית המקדש לחוג את חג הסוכות, כדי שלא יתקרבו לישראל ויטעו אותם בדעות ומעשים, כפי שבאמת קרה [ולכן גזרו חכמינו ז"ל הרחקה מהם בינם ושמנן ובנותיהם], והרי על זה מקריבים עליהם פרי החג, כפי

בגמרא²⁵ (פסחים) [סוכה]²⁶ (נה, ב) הני שבעים פרים כנגד שבעים אומות. הנה מפורש במשנה דשבועות (ב, א-ב) ובספרי (ספרא אחרי מות פרשה ד, ט) דשעירים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו. והוא הדין פרים גם כן מכפרין על טומאת מקדש וקדשיו. ומאי שייך בעובדי גילולים טומאת מקדש וקדשיו. והברור, דעיקר המקדש הוא ישראל, כמו שאמרו (אלשיך תשא,

²⁵ [סה] תוכן דבריו. דהנה מבואר בגמרא סוכה (נה, ב), דמקריבים פרי החג עבור העובדי גילולים, כדי שיהיה להם כפרה וירדו גשמים. והנה בשלמא אם פרי החג הם עבור כלל החטאים, אתי שפיר, אבל מבואר בחז"ל דשבועות (ב, א-ב) ובספרי (ספרא אחרי מות פרשה ד, ט), שהקרבנות השעירים והפרים בשלושת רגלים, וראש השנה ויום כיפור, הם על טומאות מקדש וקדשיו, דהיינו אם נכנסו הכהנים בטומאה לבית המקדש או שאכלו קדשים בטומאה. ולפי זה יש לתמוה, מה ענין טומאת מקדש וקדשיו לעובדי גילולים שאינם עובדים בבית המקדש, ואינם אוכלים קדשים.

ומבאר המשך חכמה, דבאמת ישראל גם נקראו מקדש, והם עיקר המקדש, והם מטמאים את ישראל בדעות ובמעשים רעים, לפיכך הרי זה לגבי הגויים כטומאת מקדש וקדשיו, לפיכך מביאים עליהם פרים, על מה שטמאו את ישראל כטומאת מקדש וקדשיו, זה תוכן דבריו בקצרה.

ומביא המשך חכמה ג' ראיות שישראל הם מקדש ה': א. על הפסוק (שמות, כה, ח) "וַיַּעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתֵי בְּתוּכְכֶם", הקשה האלשיך (תשא לא) דמקדש הוא לשון יחיד, ומדוע כתוב ושכנתי "בתוכם", ולא כתוב ושכנתי "בתוכו", ומפרש, דהכונה בכל אחד ואחד מישראל, שהם מקדש ה'. ב. בויקרא (כ, ג) כתוב "וַיֹּאמֶר אֲתָן אֶת פְּנֵי בְּאֵישׁ הַהוּא וְהִקְרַתִּי אֹתוֹ מִקְרַב עִמּוֹ כִּי מִזְרַעוֹ נָתַן לְמִלְחָה לְמַעַן טַמְּא אֶת מִקְדָּשִׁי וְלְחַלְלֵל אֶת שְׁם קִדְשִׁי". ולשון הכתוב צריך ביאור, איזה מקדש טימא זה שנתן מזרעו למולך. ומפרש רש"י, דמקדשי הוא כנסת ישראל. וז"ל "למען טמא את מקדשי - את כנסת ישראל, שהיא מקודשת לי, כלשון (ויקרא כא כג) ולא יחלל את מקדשי" עכ"ל. הנה מבואר שכנסת ישראל נקראת מקדש. ועוד שרש"י משווה לפסוק (ויקרא כא כג) ולא יחלל את מקדשי דאיירי ממקדש ממש. ג. מה שאמר ירמיהו הנביא (ירמיהו ז, ד) "אֲל תִּבְטְחוּ לְכֶם אֶל דְּבַרֵי הַשֶּׁקֶר לֵאמֹר הִיכַל ה' הִיכַל ה' הִיכַל ה' הִמָּה". [וראיה ראה זו צריכה ביאור, שלפי מה שפירש רש"י ורד"ק אינו ענין למה שמביא המשך חכמה, אבל באמת כונת המשך חכמה על פי ביאור האלשיך], ומפרש האלשיך, וז"ל "אל תבטחו לכם וכו' לאמר היכל ה' כו' והנה הדרך המורגל בפי הכל בפסוק זה הוא,

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

ודו"ק²⁸.

[סו]

סוכה (נה, ב) אמר רבי יוחנן: אוי להם לגויים שאבדו ואין יודעין מה שאבדו, בזמן שבית המקדש קיים - מזבח מכפר עליהן, ועכשיו מי מכפר עליהן.

מדוע טועים הגויים שיש להם כפרה בזמן הזה בלא מזבח, ואיך יש כפרה לישראל בסוף²⁹ סוכה (נה, ב). אוי לאומות העולם שאבדו כו'. שבישראל, איתא בתורת כהנים (אחרי מות, פרשה ה, תחילת פרק ח, אות

מכפר עליהן" ע"כ. ויש לדקדק: א. למה דוקא אוי הם לגויים, הא גם לישראל הוא אוי, שאין מזבח לכפר. ב. מדוע אמר רבי יוחנן שהגויים אינם יודעים שאין מזבח מכפר, והרי ידעו הגויים שהמזבח מכפר עליהם, והיו מביאים קרבנות בזמן שבית המקדש היה קיים.

אבל הביאור בכל זה, דאיתא בספרא (אחרי פרשה ה, תחילת פרק ח, אות א) שלמדו חז"ל שיום הכיפורים מכפר גם בלא קרבנות ושעיר, וז"ל "כי ביום הזה יכפר עליכם. בקרבנות, ומנין שאע"פ שאין קרבנות ואין שעיר היום מכפר ת"ל כי ביום הזה יכפר" ע"כ. עוד איתא שם באות ט, שדוקא יום כיפור מכפר בלא קרבנות אבל שאר רגלים לא מכפרין בלא קרבנות, וז"ל "והייתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר על בני ישראל, מכל חטאתם אחת בשנה, מה תלמוד לומר, לפי שמצינו שזה מכפר עליו שלא בשעיריו, יכול אף שאר הימים כך מכפרים שלא בשעיריהם, תלמוד לומר אחת בשנה, אוציא את הפסח ואת החג שהם שבעת ימים, ולא אוציא את העצרת שהוא יום אחד, תלמוד לומר אחת בשנה, אוציא את העצרת שהם רגל ברגלים, ולא אוציא את ראש השנה שהוא יום טוב כיום הכיפורים, תלמוד לומר זאת אחת בשנה, זה מכפר שלא בשעיריו ואין שאר ימים מכפרים שלא בשעיריהם" ע"כ.

וצריך לתת טעם, מה נשתנה יום כיפור מכל הרגלים שמכפר בלא קרבנות. אבל הביאור בזה, דיום כיפור עיקרו לכפרה, לכן גם בלא קרבנות הוא מכפר, מה שאין כן שאר רגלים אין עיקרם לכפרה אלא לשביתה, לכן אינם מכפרים בלא שעירים.

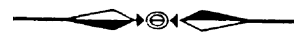
ולפי זה יתיישב הכל, דיום כיפור ניתן יום כפרה רק לישראל כדכתיב (ויקרא טז, ל) "פי ביום הזה יכפר עליכם לטהור אתכם מפל חטאתיכם לפני ה'

ולא ילכו העמים אליהם, פן יחטאו את ישראל, כאשר היה, אבל לעתיד, אז אף כי בני נכר לא יגיעו להנהגת הנסיית, שעל זה נוסד הפסח על שפסח, ועצרת על מתן תורה, ויתנהגו בטבעיות, אמנם יכירו כי לה' הארץ ומלואה, והוא שוכן שמים כסאו בירושלים, לכן אם כי במועדים דפסח ועצרת אינם שייכים כלל, אחר כלות ימי האסיף, יבואו להודות לשמו יתברך על כל הטוב אשר עשה מעת זרוע זרע עד אסוף הקציר בירושלים, ואז יהיה היפוך מאשר היה עתה, כי רצון השם יתברך יהיה שיעלו לחוג כו', כי לא יחטאו את ישראל בקרבנתם אליהם. ולכן (זכריה יד, ט) זאת תהיה חטאת כל הגויים כו' אשר לא יעלו לחוג את חג הסוכות.

ביאר המשך חכמה.

אבל לעתיד לבוא שיכירו כולם עול מלכותו יתברך, ויהיה ה' אחד ושמו אחד, חפץ ה' שיבואו הגוים להודות לה' על האסיף והקציר לאחר שעמלו כל השנה, ולכן מתנבא זכריה רק על העתיד לבוא, שיהיה זה חטאת הגויים שלא יבואו לחוג את חג הסוכות. ודוקא חג הסוכות הוא חטאתם, כיון שחג הפסח הוא על שפסח ה', ונהג עם ישראל הנהגה שלא טבעית, והראה להם שהוא שולט בעולם שלא כדרך הטבע, וזה אינו שייך לגויים, שגם לעתיד לבוא ינהגו כמנהג העולם, אלא שיכירו מלכותו יתברך. וכן חג השבועות אינו שייך להם, כי הוא על מתן תורה. אבל חג הסוכות שייך גם לגויים, לכן מתנבא זכריה על חטא הגויים שלעתיד לבוא לא יבואו לחוג את חג הסוכות.

²⁸ תמצית דבריו: הטעם שענין טומאת מקדש וקדשיו לעובדי גילולים, אף על פי שאינם עובדים בבית המקדש, ואינם אוכלים קדשים, כיון דבאמת ישראל גם נקראו מקדש, והם עיקר המקדש, והם מטמאים את ישראל בדעות ובמעשים רעים, לפיכך הרי זה לגבי הגויים כטומאת מקדש וקדשיו, לפיכך מביאים עליהם פרים, על מה שטמאו את ישראל כטומאת מקדש וקדשיו.

[סו]

²⁹ [סה] תניא בסוכה (נה, ב) "אמר רבי אלעזר, הני שבעים פרים כנגד מי - כנגד שבעים אומות כו' אמר רבי יוחנן: אוי להם לגויים שאבדו ואין יודעין מה שאבדו, בזמן שבית המקדש קיים - מזבח מכפר עליהן, ועכשיו מי

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

לישראל ואין מניחים לישראל לעסוק בתורה, איך יתכפר להן במה דישראל קוראין בתורה, כיון שאין מניחים להם לעסוק בתורה. ודו"ק³⁰.

[סז]

(כט, לט) אֱלֹהֵי תַעֲשׂוּ לָהֶּן בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנְדְּרֵיכֶם וְנִדְבַתֵּיכֶם לְעַלְתֵּיכֶם וְלִמְנַחְתֵּיכֶם וְלִנְסָפֵיכֶם וְלִשְׁלֵמֵיכֶם:

הטעם שלא כתוב שלמים קודם למנחות ונסכים, כמו בכל התורה

(כט, לט) אלה תעשו לה' וכו' ולשלמיכם³¹. נראה, דלפי מה דמסיק בסוף פרק קמא דקידושין (לז, ב), לא היו נסכים קרבין

היה מכפר, ועכשיו אין מי שמכפר עליהם. וקשה, מדוע טועים הגויים שיש להם כפרה בזמן הזה בלא מזבח, ומדוע לישראל יש כפרה. והביאור בזה, דיום כיפור, שעיקרו לכפרה, מכפר בלא קרבנות, וזה כפרתן של ישראל בלבד. אבל אין ישראל מתכפרין ברגלים בלא קרבנות, שעיקרן לשביתה. וטועין הגויים, שכיון שאינן בני שביתה, יכפר עליהם, כמו שמכפר יוכ"פ על ישראל. ועוד יש בזה אריכות, כמבואר בפנים.

[סז]

³¹ [סז] (כט, לט) "אֱלֹהֵי תַעֲשׂוּ לָהֶּן בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנְדְּרֵיכֶם וְנִדְבַתֵּיכֶם לְעַלְתֵּיכֶם וְלִמְנַחְתֵּיכֶם וְלִנְסָפֵיכֶם וְלִשְׁלֵמֵיכֶם" ע"כ. ויש לדקדק, דבכל מקום בתורה כתוב עולות ושלמים יחד, ולאחר מכן מנחות ונסכים, ומדוע כאן כתבה תורה קודם עולות מנחות ונסכים ולאחר מכן שלמים.

ונראה בזה, דהנה בקידושין (לז, ב) מבואר דלא היו נסכים קרבין רק לאחר ירושה וישיבה, ופירש רש"י (שם, ד"ה ר' ישמעאל) דזה רק בקרבן יחיד, אבל לקרבן ציבור היו קרבין נסכים גם במדבר. ונראה דלאו דוקא לחובות של ציבור, אלא הוא הדין לקרבן נדבה של ציבור, והוא עולת קין מזבח שהיתה נדבה של ציבור, גם כן היו נסכים קרבין במדבר, כמו שהיו קרבין לחובתם, ורק ליחיד לא היה קרב במדבר. והנה מפורש בתורת כהנים ריש ויקרא (דבורא דנדבה, פרשה יג, פרק טז, אות ה) דציבור אינן מתנדבין

א. ואות ט), דיום הכיפורים מכפר בלא שעירים, ושאר רגלים אינן מכפרים בלא שעירים. וטעמו, דיום הכיפורים עיקרו לכפרה, לכן מכפר בלא שעירים. וכיון שלעובדי גילולים אינם בני שביתה, ועיקר הרגל לדידהו רק לכפרה, אם כן יכפרו בלא שעירים גם בזמן הזה בלא בית. אמנם, מה שייכים לרגלים, כיון דבני נח לא הוזהרו על הרגל, רק בשביל ישראל שהם בני שביתה מכפר להם, ואגב דמכפר לישראל מכפר גם לבני נח. וכיוצא בזה אמרו בפרק קמא דהוריות (ו, א) דמיגו דמכפר אחיים מכפר נמי אמתים, אבל בזמן הזה דלא מכפר לישראל, לא מכפר לבני נח. אך תוספות סוף מגילה (ל, ב ד"ה שאר) הביאו מדרש, דבזמן שקוראין בסדר הקרבנות מכפר עליהן, אכן כיון שמריעין ומצירין

תְּהַרְוּ, וכתוב (שם, לד) "וְהִיָּתָה זֹאת לָכֶם לְחֶקֶת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטָּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה", היינו רק לישראל ולא לגויים, לכן לישראל יש יום כיפור שמכפר ולא לגויים, ומיושב דקדוק א. ובזה גם יתיישב מדוע יש לומר שהגויים אינם יודעים שמכפר בלא שעירים, דהנה כשם שלישראל מכפר יום כיפור בלא קרבנות כי עקרו לכפרה, כך לגויים הרגלים עיקרם לכפרה, כיון שאין להם דין שביתה, לכן יכולים הגויים לטעות שלדידהו הרגלים מכפרים בלא קרבנות, כשם שלישראל מכפר יום כיפור בלא קרבנות, כיון שעיקרם לכפרה, לזה אמר רבי יוחנן, דטועים הם, שאין להם כפרה היום ברגלים. ואף על פי שאין להם שביתה, כיון שבאמת אין לגויים שייכות לרגלים, שבני נח לא הוזהרו על הרגלים, רק כיון שישראל חייבים בשביתה ברגלים, ומכפרים הרגלים על ישראל, אגב הכפרה שמכפרים על ישראל מכפרים על הגויים, וכיוצא בזה אמרו בהוריות (ו, א), דמיגו דמכפר על חיים מכפר גם המתים, אבל בזמן הזה שלא מכפר על ישראל, לא מכפר גם על בני נח, וזה מחדש רבי יוחנן, ומיושב דקדוק ב.

עוד יש ליישב את שני הדקדוקים בדרך אחרת, דהנה אמרו התוס' בסוף מגילה (ל, ב ד"ה שאר) בשם המדרש, שבזמן שכשישראל קוראין בסדר קרבנות מכפר עליהן, אפילו שאין מזבח. לפיכך טועין הגויים שגם להם יש כפרה בזמן הזה על ידי כפרתן של ישראל. אבל זה טעות, דכיון שאין מניחין לישראל לעסוק בתורה, איך יתכפר להם במה שישראל קוראין בתורה. ומיושב שני הדקדוקים בדרך אחרת בסייעתא דשמיא.

³⁰ תמצית דבריו: מבואר בסוכה שאוי לגויים שאין יודעים שמזבח

משך חכמה

חג הסוכות - פרשת פנחס פסקא נה - סז

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - ג טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

שינהגו תיכף, גם קודם ירושה וישיבה, ומשום הכי לא כתב כאן קרבנות [דשתי הלחם], דשתי הלחם אינן קרבין קודם ירושה וישיבה, יעויין מנחות פרק ד במשנה (מה, ב), לכן אמר דעולות נדבות מרבים, טעונים מנחות ונסכים במדבר, אבל שלמים דצבור אינן מתנדבין, רק יחידים ושותפים, אם כן קרבן יחיד לא היה טעון נסכים במדבר, לכן כתב המנחות ונסכים קודם שלמים. וזה ברור. ודו"ק³².

רק לאחר ירושה וישיבה. ופרש"י (שם, ד"ה ללמדך) דזה רק בקרבן יחיד, אבל לקרבן צבור היו קרבים גם במדבר, ונראה, דגם לנדבת צבור כמו קיץ המזבח היו נסכים קרבים במדבר, כמו שהיו קרבים לחובתם, ורק ליחיד לא קרב עד אחר ירושה וישיבה. והנה מפורש בתורת כהנים ריש ויקרא (דבורא דנדבה, פרשה יג, פרק טז, אות ה), דצבור אינן מתנדבין שלמים, רק עולות לחודייהו, יעויין שם. אם כן אתי שפיר, דכאן צוה משה מה

צריך ביאור בתיקון הלשון. ולעניות דעתי כתב רבינו פעמים "דשתי הלחם", ולכן תיקנתי, דיש לומר "ומשום הכי לא כתב כאן קרבנות [דשתי הלחם], דשתי הלחם כו". ומיושב בס"ד].

³² תמצית דבריו: הטעם שלא כתוב שלמים קודם למנחות ונסכים, כמו בכל התורה, כיון שרק קרבנות ציבור, דהיינו חובות ונדבות של ציבור היו טעונים נסכים לפני ירושה וישיבה, ואין באים בנדבת ציבור אלא עולות לקיץ מזבח, אבל שלמים אין לציבור, דאין ציבור מקרבין שלמים, ושלמי ציבור של שתי הלחם לא קרב במדבר, לכן הקדימה תורה מנחות ונסכים לשלמים, כיון שלא היו טעונים נסכים במדבר.

שלמים.

ועל פי זה מיושב הכל, דכאן צוה משה רבינו ע"ה מה שינהגו תיכף, גם קודם ירושה וישיבה, לכן הקדים מנחות ונסכים לשלמים, כיון שקרבן שלמים אין בקרבן ציבור, לא חובה ולא נדבה כמבואר, ואף על פי שיש קרבן שלמים של שלמי ציבור הבאים עם שתי הלחם, מכל מקום קרבנות הכבשים של שלמי ציבור הבאים עם שתי הלחם לא קרבו במדבר, כדתנן במנחות (מה, ב) שכל הקרבנות של פרשת אמור לא קרבו במדבר, לכן שתי הלחם קרב במדבר, נמצא שאין לך קרבן שלמים שהתחייב בנסכים לפני ירושה וישיבה. דאין צבור מתנדב שלמים, ולא שלמי ציבור של שתי הלחם קרבו, מה שאין כן עולות ציבור קרבין אף בנדבה וטעונין נסכים, לכן כתבה תורה שלמים לאחר מנחות ונסכים, דהשלמים לא חוייבו במנחות ונסכים לפני ירושה וישיבה. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

[א. ה. מה שכתב רבינו "ומשום הכי לא כתב כאן קרבנות דשתי הלחם כו",